

Sygn. akt VI ACa 452/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 grudnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Ewa Stefańska (spr.)

Sędzia SA – Ewa Zalewska

Sędzia SO (del.) – Tomasz Pałdyna

Protokolant: sekr. sąd. Beata Pelikańska

po rozpoznaniu w dniu 20 grudnia 2013r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa J. K. (1) i J. K. (2)

przeciwko Bank (...) S.A. z siedzibą w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 9 listopada 2012 r.

sygn. akt III C 68/11

I oddala apelację;

II zasądza od J. K. (1) i J. K. (2) na rzecz Banku (...) S.A. z siedzibą w W. kwotę 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VI ACa 452/13

UZASADNIENIE

Powodowie J. K. (2) i J. K. (1) domagali się częściowego pozbawienia wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 14 czerwca 2005 r. wystawionego przeciwko nim przez Bank (...) S.A. z siedzibą w W., zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie postanowieniem z dnia 29 listopada 2005 r. w sprawie o sygn. akt I Co 774/05, ostatecznie w zakresie kwoty 11.881.046,75 zł. Jako podstawę faktyczną roszczenia wskazali okoliczność, że roszczenie pozwanego w tej części uległo przedawnieniu.

Pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wnosił o oddalenie powództwa podnosząc, że do przedawnienia przedmiotowego roszczenia nie doszło.

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2009 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił powództwo w całości. Na skutek apelacji pozwanego, wyrokiem z dnia 14 grudnia 2010 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił zaskarżony wyrok, zniósł w całości postępowanie przed Sądem pierwszej instancji i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego

rozpoznania. Przyczyną powyższego rozstrzygnięcia była nieważność postępowania na skutek nienależytego umocowania pełnomocnika powodów już na etapie wniesienia pozwu.

W toku ponownego rozpoznania sprawy, na rozprawie w dniu 18 października 2012 r. powodowie rozszerzyli powództwo, domagając się pozbawienia wykonalności przedmiotowego tytułu wykonawczego w całości, a więc także w zakresie dalszej kwoty 650.000 zł. Jako podstawę faktyczną tego roszczenia wskazali okoliczność, że roszczenie pozwanego również w tej części uległo przedawnieniu, albowiem na skutek zmiany przepisów pozwany był zobligowany do uzyskania sądowej klauzuli wykonalności w terminie 3 lat.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy, wyrokiem z dnia 9 listopada 2012 r. Sąd Okręgowy w Warszawie uwzględnił powództwo o pozbawienie wykonalności bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 14 czerwca 2005 r. w zakresie kwoty 11.881.046,75 zł, natomiast oddalił powództwo w pozostałej części.

Wyrok Sądu Okręgowego został wydany w oparciu o poniższe ustalenia faktyczne i rozważania prawne.

Powodowie J. K. (2) i J. K. (1) zawarli z pozwanym Bankiem (...) S.A. z siedzibą w W. trzy umowy kredytowe: z dnia 31 grudnia 1990 r. o nr (...), z dnia 7 stycznia 1991 r. o nr (...) (które zostały następnie objęte umową restrukturyzacyjną z dnia 24 marca 1993 r. o nr (...) i z dnia 2 czerwca 1993 r. o nr (...)).

W dniu 24 listopada 1994 r. pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wystąpił do Komornika przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Mokotowa w Warszawie z wnioskiem o wszczęcie wobec powodów egzekucji wierzytelności wynikającej z umowy o nr (...), na podstawie wyciągów z ksiąg banku o nr (...) i (...) wystawionych na kwotę główną 4.288.466.100 starych zł oraz odsetki w wysokości 2.841.448.800 starych zł. We wniosku tym pozwany ograniczył egzekucję do kwoty 500.000 nowych zł, przy czym postępowanie egzekucyjne prowadzone pod sygn. akt XXIV Km 442/94 nadal jest w toku.

W dniu 1 grudnia 1994 r. pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wystąpił do Komornika przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Mokotowa w Warszawie z wnioskiem o wszczęcie wobec powodów egzekucji wierzytelności wynikającej z umowy o nr (...), na podstawie wyciągów z ksiąg banku o nr (...) i (...) wystawionych na kwotę główną 20.801.599.900 starych zł oraz odsetki w wysokości 14.690.118.500 starych zł. We wniosku tym pozwany ograniczył egzekucję do kwoty 150.000 nowych zł, jednocześnie zastrzegając możliwość rozszerzenia egzekucji po uiszczeniu stosownej zaliczki. Pozwany nie rozszerzył egzekucji w powyższej sprawie, przy czym postępowanie egzekucyjne prowadzone pod sygn. akt II Km 24/95 nadal jest w toku.

W dniu 6 grudnia 1994 r. pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wystąpił do Komornika przy Sądzie Rejonowym w Grójcu z wnioskiem o wszczęcie wobec powodów egzekucji wierzytelności wynikającej z umowy o nr (...), na podstawie wyciągów z ksiąg banku o nr (...) i (...) wystawionych na kwotę główną 20.801.599.900 starych zł oraz odsetki w wysokości 14.690.118.500 starych zł. We wniosku tym pozwany ograniczył egzekucję do kwoty 1.000.000 nowych zł. W powyższej sprawie odbyła się druga bezskuteczna licytacja nieruchomości, zaś ponieważ pozwany nie skorzystał z prawa przejęcia nieruchomości dłużnika na własność, postępowanie egzekucyjne zostało umorzone na podstawie art. 823 k.p.c.

W dniu 14 czerwca 2005 r. pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wystawił przeciwko powodom jako dłużnikom bankowy tytuł egzekucyjny na łączną kwotę 12.531.046,75 zł, który został zaopatrzony w klauzulę wykonalności przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie postanowieniem z dnia 29 listopada 1995 r. wydanym w sprawie o sygn. akt I Co 774/05. Powyższy tytuł obejmuje wierzytelności wynikające z umów kredytowych o nr (...), które zostały następnie objęte umową restrukturyzacyjną o nr (...), a także umowy kredytowej o nr (...).

W dniu 20 czerwca 2006 r. pozwany wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Grójcu z wnioskiem o wszczęcie egzekucji w oparciu o tytuł wykonawczy uzyskany w sprawie I Co 774/05. W dniu 6 grudnia 2006 r. wydano Bankowi (...) S.A. z siedzibą w W. dalsze tytuły wykonawcze o kolejnych numerach (...) i (...), celem prowadzenia egzekucji z nieruchomości położonych w Z. przy Al. (...) oraz w W. przy ul. (...).

Sąd Okręgowy stwierdził, że rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy sprowadza się oceny, czy zaistniała określona w art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c. przesłanka pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności, polegająca na przedawnieniu roszczeń Banku (...) S.A. z siedzibą w W. wynikających z umów z dnia 31 grudnia 1990 r. o nr (...), z dnia 7 stycznia 1991 r. o nr (...) i z dnia 2 czerwca 1993 r. o nr (...). W jego ocenie roszczenie powodów zasługiwało na uwzględnienie jedynie w części, w jakiej obejmowało żądanie pozbawienia wykonalności tytułu egzekucyjnego w zakresie kwoty 11.881.046,75 zł.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że pozwany w oparciu o tytuły egzekucyjne, jakimi były w ówczesnym stanie prawnym wyciągi z ksiąg banku, wystąpił z wnioskami o egzekucję należności wynikających z umów kredytowych o nr (...), przy czym prowadzone od 1994 r. postępowania egzekucyjne w sprawach o sygn. akt XXIV Km 442/94 i II Km 24/94 zostały ograniczone do łącznej kwoty 650.000 zł. Natomiast co do pozostałej części należności pozwany nigdy nie prowadził egzekucji, a więc nie doszło do przerwania biegu przedawnienia roszczenia w tym zakresie. Zaś z uwagi na upływ 10 -letniego terminu, roszczenie pozwanego w zakresie kwoty 11.881.046,75 zł uległo przedawnieniu jeszcze przed uzyskaniem sądowej klauzuli wykonalności w dniu 29 listopada 2005 r. Samo wystawienie bankowego tytułu wykonawczego nie odpowiada bowiem żadnemu z wymagań określonych w art. 123 § 1 pkt 1 k.c., a w szczególności nie jest surogatem wytoczenia powództwa.

Zdaniem Sądu Okręgowego, ponieważ do czasu wystawienia bankowego tytułu egzekucyjnego w dniu 14 czerwca 2005 r. i uzyskania sądowej klauzuli wykonalności w dniu 29 listopada 2005 r. pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. nie rozszerzył wniosku egzekucyjnego, należało uznać, że wierzycelność pozwanego w kwocie przewyższającej 650.000 zł uległa przedawnieniu na podstawie art. 125 § 1 k.c. Dlatego przedmiotowy tytuł wykonawczy dotyczy przedawnionego roszczenia w zakresie kwoty 11.881.046,75 zł i w tej części powództwo podlegało uwzględnieniu.

Natomiast, w ocenie Sądu pierwszej instancji, brak jest podstaw do przyjęcia, że roszczenie pozwanego uległo przedawnieniu również w zakresie kwoty 650.000 zł. Powodowie twierdzili, że przedawnienie to wynika z faktu, że pozwany po nowelizacji ustawy - Prawo bankowe nie wystąpił o nadanie sądowej klauzuli wykonalności tytułom wystawionym w 1994 r., na podstawie których dotychczas jest prowadzona egzekucja. Jednakże zgodnie z treścią art. 53 ust. 2 ustawy - Prawo bankowe do prowadzenia egzekucji wystarczające było złożenie wyciągu z ksiąg banku, bez nadawania mu klauzuli wykonalności. Z kolei z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów wynika, że dotychczasowe przepisy stosuje się do postępowań egzekucyjnych wszczętych przed dniem wejścia w życie ustawy na podstawie wyciągów z ksiąg bankowych oraz innych dokumentów związanych z dokonywaniem czynności bankowych, stwierdzających zobowiązania na rzecz tych banków i zaopatrzonych w oświadczenie, że oparte na nich roszczenia są wymagalne, mających moc tytułów wykonawczych bez potrzeby uzyskiwania dla nich sądowych klauzul wykonalności.

Od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie apelację wnieśli powodowie J. K. (2) i J. K. (1).

Apelacją z dnia 2 stycznia 2013 r. powodowie zaskarżyli wyrok w części oddalającej powództwo, wnosząc o jego zmianę i uwzględnienie powództwa w całości, tj. co do kwoty 12.531.041,75 zł. Powodowie zarzucili wyrokowi Sądu Okręgowego naruszenie przepisu art. 118 k.c. i art. 123 § 1 k.c. poprzez nie uwzględnienie 3 -letniego okresu przedawnienia, jaki upłynął począwszy od dnia obowiązywania ustawy - Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 r., nakazującej uzyskanie sądowej klauzuli wykonalności dla wcześniej wystawionych bankowych tytułów wykonawczych jako warunku koniecznego dla prowadzenia postępowania egzekucyjnego.

Pozwany Bank (...) S.A. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powodów na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Apelacyjny zważył:

Apelacja powodów nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i Sąd Apelacyjny w całości przyjmuje je za własne. Także rozważania prawne Sądu pierwszej instancji są prawidłowe.

Miał rację Sąd pierwszej instancji wskazując, że zgodnie z treścią art. 53 ust. 2 obowiązującej w 1994 r. (a więc w dacie wszczęcia postępowań egzekucyjnych w sprawach o sygn. akt XXIV Km 442/94 i II Km 24/94) ustawy z dnia 31 stycznia 1989 r. - Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 1992 r. Nr 72, poz. 359 ze zm.) wyciągi z ksiąg banków, oraz inne dokumenty związane z dokonywaniem czynności bankowych, stwierdzające zobowiązania na rzecz tych banków i zaopatrzone w oświadczenie, że oparte na nich roszczenia są wymagalne, miały moc tytułów wykonawczych, bez potrzeby uzyskiwania dla nich sądowych klauzul wykonalności.

Z dniem 1 stycznia 1998 r. weszła w życie ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Prawo bankowe (tekst jedn. Dz. U. z 2012 r., poz. 1376 ze zm.), która w art. 97 ust. 1 przewiduje, że bankowy tytuł egzekucyjny może być podstawą egzekucji prowadzonej według przepisów Kodeksu postępowania cywilnego po nadaniu mu przez sąd klauzuli wykonalności wyłącznie przeciwko osobie, która bezpośrednio z bankiem dokonywała czynności bankowej albo jest dłużnikiem banku z tytułu zabezpieczenia wierzytelności banku wynikającej z czynności bankowej i złożyła pisemne oświadczenie o poddaniu się egzekucji oraz gdy roszczenie objęte tytułem wynika bezpośrednio z tej czynności bankowej lub jej zabezpieczenia.

Jednakże z art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 6 grudnia 1996 r. o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 67, poz. 569 ze zm.) wynika, że do postępowań egzekucyjnych wszczętych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, na podstawie wyciągów z ksiąg banków oraz innych dokumentów związanych z dokonywaniem czynności bankowych, stwierdzających zobowiązania na rzecz tych banków i zaopatrzonych w oświadczenie, że oparte na nich roszczenia są wymagalne, mających moc tytułów wykonawczych bez potrzeby uzyskiwania dla nich sądowych klauzul wykonalności, stosuje się przepisy dotychczasowe.

Ponieważ postępowania w sprawach egzekucyjnych prowadzonych pod sygn. akt XXIV Km 442/94 i II Km 24/95 zostały wszczęte w dniach 24 listopada 1994 r. i 1 grudnia 1994 r. na podstawie wyciągów z ksiąg banku o nr (...), które zgodnie z art. 53 ust. 2 ustawy - Prawo bankowe z 1989 r. miały moc tytułów wykonawczych bez potrzeby uzyskiwania dla nich sądowych klauzul wykonalności, na podstawie art. 51 ust. 1 ustawy o zastawie rejestrowym i rejestrze zastawów zachowały one dotychczasową moc, do czasu zakończenia tych postępowań. Nie mają więc racji powodowie twierdząc w apelacji, że zgodnie z art. 97 ust. 1 ustawy - Prawo bankowe z 1997 r. pozwany był zobligowany do uzyskania dla nich dodatkowo sądowych klauzul wykonalności, a ich nieuzyskanie w terminie 3 lat od dnia wejścia w życie ustawy skutkowało przedawnieniem egzekwowanego roszczenia w kwocie 650.000 zł.

Powyższy pogląd znajduje potwierdzenie w orzecznictwie. Przykładowo, w wyroku z dnia 3 lutego 1999 r. (sygn. akt III CKN 155/98, OSNC 1999/10/170) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że bankowe tytuły wykonawcze wystawione na podstawie art. 53 ust. 2 ustawy - Prawo bankowe z 1989 r. zachowały moc po wejściu w życie ustawy - Prawo bankowe z 1997 r. jako podstawa egzekucji wszczętej przed dniem 1 stycznia 1998 r.

Powództwo z art. 840 k.p.c. jest niedopuszczalne względem bankowego tytułu wykonawczego, dla którego zwalczania przewidziana jest regulacja szczególna w art. 53 ust. 3 ustawy - Prawo bankowe z 1989 r. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2004 r., sygn. akt III CK 139/03, Lex nr 174153). Jest ono natomiast dopuszczalne w stosunku do przedmiotowego bankowego tytułu egzekucyjnego z dnia 14 czerwca 2005 r. wystawionego przez Bank (...) S.A. z siedzibą w W. i zaopatrzonego w klauzulę wykonalności przez Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia w Warszawie postanowieniem z dnia 29 listopada 2005 r. w sprawie o sygn. akt I Co 774/05. Jednakże ponieważ nadal toczą się postępowania egzekucyjne w sprawach prowadzonych przez Komorników przy Sądzie Rejonowym dla Warszawy Mokotowa w Warszawie pod sygn. akt XXIV Km 442/94 i II Km 24/95, brak jest podstaw do przyjęcia, aby doszło do przedawnienia egzekwowanego w nich roszczenia pozwanego wobec powodów w kwocie 650.000 zł.

Podstawą orzeczenia Sądu Apelacyjnego był art. 385 k.p.c. O kosztach procesu orzeczono na zasadzie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w związku z art. 108 § 1 k.p.c.